

Phạm Minh Chính và Đặc khu Vân Đồn (Phần 1)

Cát Linh, RFA

2018-06-19

Đồ họa Dự án Casino Vân Đồn.
Courtesy: Ảnh chụp màn hình dantri.com.vn

Phần 1: Đặc khu Vân Đồn mang ‘quốc tịch Trung Quốc’ từ lúc chưa ra đời

Cuộc gặp năm 2013

Đồng ý trả lời phỏng vấn với RFA về vấn đề này, nhà báo Nguyễn An Dân, người có nhiều sự quan tâm và nghiên cứu về đặc khu kinh tế, xác nhận về mốc thời gian của ý tưởng đặc khu đã có từ thời ông Võ Văn Kiệt và thêm rằng chủ trương đặc khu Vân Đồn là do “nhìn về sự thành công của Thẩm Quyến vào thập niên 90.”

“Cơ sở hình thành nên đặc khu là đã có từ lâu. Còn ông Phạm Minh Chính là người được lựa chọn vì trong quá trình luân chuyển cán bộ thì ông ấy từ Thứ trưởng Công an về làm Bí thư tỉnh Quảng Ninh, thành ra ông là người thực hiện đề án này. Bất kỳ ai ngồi vào vị trí Bí thư Quảng Ninh cũng phải thực hiện (đề án). Tuy nhiên thực hiện như thế nào và thực hiện đến đâu thì nó phụ thuộc vào bản lĩnh của Bí thư Tỉnh uỷ.”

Đề cập trực tiếp đến Vân Đồn, nhà báo Nguyễn An Dân khẳng định “Ông Phạm Minh Chính là người thực hiện theo chủ trương lớn của Đảng.”

Tuy nhiên, tạm thời khoan đề cập đến nhân vật Phạm Minh Chính, mà hãy tìm hiểu việc ông Phạm Minh Chính đã đề xuất đề án đặc khu ở Quảng Ninh như thế nào, bằng cách quay lại diễn biến của 5 năm trước, năm 2013.

Ngày 14 tháng 3 năm 2013, trên trang báo nội bộ của Khoa Trung tâm nghiên cứu Đặc khu kinh tế Trung Quốc – CCSEZR (China Center for Special Economic Zone Research) thuộc trường Đại học Thâm Quyển (Shenzhen University) đăng tải một bài báo bằng Anh ngữ với tiêu đề: Việt Nam học hỏi về Đặc khu kinh tế của người Trung Quốc (Vietnam study Chinese special economic zone).

http://www.ccseZR.org/enews/news_detail.php?newsid=3019&iframeid=101

Nội dung của bài báo cho biết đoàn đại biểu gồm 5 chuyên gia của CCSEZR được mời đến tỉnh Quảng Ninh vào ngày 19 tháng Giêng năm 2013 để trao đổi và truyền đạt kinh nghiệm về chiến lược kiến trúc hình thành phát triển cho đặc khu kinh tế (SEZ) Vân Đồn.

Dẫn đầu đoàn đại biểu này là Giáo sư, Tiến sĩ, bà Đào Nhất Đào (Tao Yitao), Chủ nhiệm Trung tâm Nghiên cứu đặc khu kinh tế Trung Quốc, cũng chính là kiến trúc sư trưởng của chiến lược “Một vành đai, một con đường” của Trung Quốc.

Cơ sở hình thành nên đặc khu là đã có từ lâu. Còn ông Phạm Minh Chính là người được lựa chọn vì trong quá trình luân chuyển cán bộ thì ông ấy từ Thứ trưởng Công an về làm Bí thư tỉnh Quảng Ninh, thành ra ông là người thực hiện đề án này. Bất kỳ ai ngồi vào vị trí Bí thư Quảng Ninh cũng phải thực hiện (đề án). Tuy nhiên thực hiện như thế nào và thực hiện đến đâu thì nó phụ thuộc vào bản lĩnh của Bí thư Tỉnh uỷ

-Nhà báo Nguyễn An Dân

Đón tiếp phái đoàn Thâm Quyển có ông Phạm Minh Chính, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bí thư tỉnh uỷ; bà Đỗ Thị Hoàng, Phó Bí thư Thường trực tỉnh uỷ, trưởng đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh và các lãnh đạo một số sở, ban, ngành của tỉnh.

Nội dung buổi gặp do CCSEZR ghi lại cho biết, 5 vị giáo sư Trung Quốc đã tư vấn về các vấn đề khác nhau như: Điều kiện cơ bản, thiết kế chức năng, lựa chọn vị trí địa lý, định vị ngành, chính sách ưu đãi, quản lý kinh tế xã hội, vốn nước ngoài và quản lý nhân tài cho các đặc khu kinh tế của Việt Nam.

Đổi lại, các quan chức Việt Nam bày tỏ rằng họ đã được truyền cảm hứng trong việc tham vấn và khẳng định điều này rất quan trọng cho việc xây dựng các mô hình đặc khu kinh tế ở Việt Nam.

Để kiểm chứng, chúng tôi liên lạc ông Đỗ Thông, Phó chủ tịch Thường trực Ủy ban tỉnh Quảng Ninh, người có mặt trong chuyên đi đó và được trả lời rằng:

“Xin lỗi tôi không biết về vấn đề này.”

Chi tiết về chuyến viếng thăm này không được loan trên Cổng thông tin điện tử tỉnh Quảng Ninh. Mãi cho đến ngày 23 tháng 8 năm 2013, trang báo mạng của Quảng Ninh và Cổng thông tin điện tử tỉnh Quảng Ninh mới đăng tin về chuyến đi khảo sát của Đoàn

chuyên gia Trung tâm nghiên cứu đặc khu kinh tế Trung Quốc thuộc Trường Đại học Thẩm Quyển tại Quảng Ninh.

Mục đích chuyến đi khảo sát này nhằm chuẩn bị cho hội thảo quốc tế về xây dựng và phát triển khu kinh tế Vân Đồn. Kết thúc chuyến đi, ông Chung Nhược Ngu, Trợ lý Chủ nhiệm Trung tâm nghiên cứu Đặc khu kinh tế Trung Quốc mong muốn hai bên sẽ nhanh chóng thành lập tổ công tác nghiên cứu về đặc khu kinh tế.

Tham dự bên phía tỉnh Quảng Ninh đương nhiên không vắng mặt ông Phạm Minh Chính, Bí thư tỉnh uỷ Quảng Ninh.

Phạm Minh Chính

Ông Phạm Minh Chính, áo sơ trắng giữa hình, đeo kính.

Courtesy: Ảnh chụp màn hình baoquangninh.com.vn

Đánh giá, nhận xét toàn bộ những dữ kiện trên từ năm 2013, Chủ tịch Hội Nhà báo Độc lập Phạm Chí Dũng, cũng là người dành rất nhiều sự quan tâm đến dự thảo Luật Đặc khu khẳng định rằng có cơ sở để kết luận Phạm Minh Chính có liên quan mật thiết đến Luật Đặc khu.

“Khi còn là Bí thư Quảng Ninh, Phạm Minh Chính là 1 trong những người chỉ đạo, xây dựng qui chế đặc khu cho Vân Đồn, và là cơ sở tiền đề cho luật Đặc khu sau này.”

Nói về cuộc gặp giữa Phạm Minh Chính và bà Đào Nhật Đào trong thời gian đã qua, ông Phạm Chí Dũng nhận xét là rất “đáng chú ý” và “có vẻ 2 bên rất thân mật với nhau.”

Một cơ sở nữa để cho thấy sự có mặt của Phạm Minh Chính ngay từ thур đặc khu Vân Đồn đang trong lúc “thai nghén” được ông Phạm Chí Dũng tiết lộ:

“Trong đề xuất của tỉnh Quảng Ninh cho Chính phủ lúc đó, thời gian cho nước ngoài thuê đất, Quảng Ninh đề xuất đến 120 năm chứ không phải chỉ có 99 năm như dự luật Đặc khu.

Thì người ta có thể đặt 1 câu hỏi rất lớn, 1 sự nghi ngờ rất lớn, là vì động cơ nào? Vì động cơ nào mà Phạm Minh Chính và tỉnh Quảng Ninh lại lập 1 đề xuất quá ưu đãi, quá đặc biệt, và có thể nói không khác gì chuyện “bán đất, bán nước.”

Tân Hoa Xã ngày 12 tháng 9 năm 2016 có bài viết đưa tin từ tỉnh Quảng Ninh cho biết cần 12 tỷ USD để xây dựng đặc khu kinh tế hành chính Vân Đồn.

Tân Hoa Xã trích lời ông Nguyễn Mạnh Tuấn, Trưởng Ban Kinh tế tỉnh Quảng Ninh trả lời báo Tuổi trẻ trong nước về số vốn đầu tư của Quảng Ninh lúc đó đã đáp ứng được 1.8 tỷ USD.

Tuy nhiên, cả Tân Hoa Xã lẫn truyền thông trong nước không nói rõ nguồn gốc của 1.8 tỷ USD này.

Trong đề xuất của tỉnh Quảng Ninh cho Chính phủ lúc đó, thời gian cho nước ngoài thuê đất, Quảng Ninh đề xuất đến 120 năm chứ không phải chỉ có 99 năm như dự luật Đặc khu. Thì người ta có thể đặt 1 câu hỏi rất lớn, 1 sự nghi ngờ rất lớn, là vì động cơ nào? Vì động cơ nào mà Phạm Minh Chính và tỉnh Quảng Ninh lại lập 1 đề xuất quá ưu đãi, quá đặc biệt, và có thể nói không khác gì chuyện 'bán đất, bán nước'

-TS.Phạm Chí Dũng

Đây chính là câu hỏi mà nhà báo Nguyễn An Dân đặt ra về sự minh bạch đối với số vốn đầu tư của Quảng Ninh. Vì theo ông, vào năm 2014, chính phủ Việt Nam rơi vào tình trạng khó khăn về ngân sách, phải “vay nóng” Singapore hoặc quỹ Bảo hiểm xã hội 1 tỷ USD để cân đối chi thu, thì việc nhà nước hỗ trợ Quảng Ninh trong khoản 1.8 tỷ USD này là không có cơ sở.

Thêm vào đó, theo phân tích của nhà báo Nguyễn An Dân, thời điểm năm 2014, Việt Nam chưa xây dựng hoàn chỉnh khung định hình cơ bản cho đặc khu cũng như chưa có chiến lược, quy luật cụ thể. Do đó, không thể nghĩ rằng các quốc gia khác sẵn sàng bỏ tiền vào đầu tư ở đặc khu Vân Đồn.

Từ đó, ông nêu ra kết luận: Phải chăng 1,8 tỷ USD Quảng Ninh đã có là từ nguồn huy động của nước có chung đường biên giới?

1,8 tỷ USD là 1% GDP của Việt Nam, một con số không nhỏ. Huy động được con số này, phải chăng chỉ có Phạm Minh Chính?

Theo ông Phạm Chí Dũng, ông trả lời vấn đề này theo cách đánh giá tư duy chung trong Đảng Cộng sản Việt Nam.

“Với não trạng chung trong Đảng thì nó tựa tựa như nhau. Nếu không phải Phạm Minh Chính mà 1 nhân vật khác thì cũng phải thi hành chủ trương từ cấp trên mà thôi. Chỉ có điều nếu là người khác thì có thể về mặt kỹ thuật nó sẽ khác đi.”

Một góc nhìn khác, trong đó có 1 yếu tố tích cực từ nhà báo Nguyễn An Dân được ông chia sẻ:

“Ông Phạm Minh Chính không phải như những lãnh đạo Đảng hay lãnh đạo địa phương khác mà chờ phía trên giao việc. Mà ông muốn chủ động trong công việc.”

Thứ 2, ông Phạm Minh Chính viết rất nhiều sách về kinh tế thị trường định hướng XHCN, rồi ông có nghiên cứu từ thời ông là Tuỳ viên sứ quán ở Đông Âu trong giai đoạn Đông Âu chuyển hoá từ độc tài sang dân chủ.

Từ đó mới sinh ra là ông Phạm Minh Chính cũng muốn tích cực làm đặc khu này.”

Tuy nhiên, nhà báo Phạm An Dân cũng đã nói thêm: *“Bên cạnh đó có những vấn đề khác, chẳng hạn ông Phạm Minh Chính chưa hiểu hết ý đồ của Trung Quốc.”*

Phần 2:

Phạm Minh Chính, Đào Nhất Đào, Vân Đồn và Một vành đai, một con đường

Trong phần 1, chúng tôi đã trình bày về sự ra đời của dự án đặc khu kinh tế, đặc biệt là đặc khu Vân Đồn, Quảng Ninh.

Sự liên kết giữa hai nhân vật quan trọng là ông Phạm Minh Chính là bà Đào Nhất Đào ảnh hưởng như thế nào trong sự hình thành thành đặc khu Vân Đồn cũng như dự thảo luật Đặc khu?

Đào Nhất Đào và Vân Đồn

Một năm sau chuyến thăm của đoàn đại biểu gồm 5 chuyên gia của CCSEZR đến tỉnh Quảng Ninh ngày 19 tháng Giêng năm 2013, bà Đào Nhất Đào đã quay lại Việt Nam vào ngày 19 tháng 3 năm 2014 để tham dự Hội thảo Khoa học quốc tế về phát triển đặc khu kinh tế.

Tại đây, bà Đào Nhất Đào dành những lời nhận xét khá ưu ái khi trả lời phóng viên Báo Quảng Ninh về tiềm năng phát triển của đặc khu Vân Đồn:

“Theo đánh giá của tôi, Vân Đồn hiện có những điều kiện thuận lợi hơn Thâm Quyển ngày trước rất nhiều: Vân Đồn thuộc tỉnh Quảng Ninh, nằm trong tam giác kinh tế phía Bắc, có những điều kiện thuận lợi về thiên thời, địa lợi và ưu thế đi sau, hiện chỉ còn thiếu nhân hòa.”

Nhấn mạnh ngay sau đó, bà đưa ý kiến về giải pháp, đó là: *“Để có được điều này, theo tôi Chính phủ Việt Nam phải giao cho Quảng Ninh những cơ chế đặc thù.”*

Làm sao để bù “nhân hoà”? Thế nào là cơ chế đặc thù?

Đáng chú ý, bà Đào Nhất Đào là cố vấn, kiến trúc sư trưởng của chiến lược ‘Một vành đai, Một con đường’ của Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình. Những chuyên gia kinh tế gọi nhận định đây là chiến lược có tham vọng nhân rộng ra cả Châu Á.

Vân Đồn và Một vành đai, một con đường

Rất nhiều các nhà nghiên cứu chính trị kinh tế trên thế giới đã đưa ra những quan ngại về ảnh hưởng của chiến lược Vành đai, con đường đối với những quốc gia nó liên kết.

Tờ Tuổi Trẻ ngày 18 tháng 4 có một bài viết trong đó trích dẫn ý kiến của Ông Peter Cai, chuyên gia tư vấn tại Viện Lowy (Úc) chuyên nghiên cứu chiến lược "Vành đai, Con đường", nhận định rõ ràng rằng ảnh hưởng chính trị của Trung Quốc sẽ mở rộng ở những quốc gia mà "Vành đai, Con đường" liên kết.

Trung tâm nghiên cứu quốc phòng cấp tiến (C4ADS), có trụ sở ở thủ đô Washington, Mỹ nhận định trong 1 báo cáo ngày 17 tháng 4 rằng “Vành đai, con đường” của Bắc Kinh là thật ra nhằm phục vụ mục đích mở rộng ảnh hưởng chính trị và sự hiện diện quân sự của Trung Quốc.

Một báo cáo khác của các nhà nghiên cứu Mỹ về 15 dự án cảng biển do Trung Quốc cấp vốn ở Bangladesh, Sri Lanka, Campuchia, Úc, Oman, Malaysia, Indonesia, Djibouti và những quốc gia khác ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương kết luận rằng các dự án này không được xúc tiến theo hướng "có lợi cho đôi bên" như Bắc Kinh tuyên bố. Thay vào đó, các khoản đầu tư dường như để tạo ra ảnh hưởng chính trị, lén lút mở rộng hiện diện quân sự của Trung Quốc và dựng lên một môi trường chiến lược có lợi cho Bắc Kinh trong khu vực.

Ông Phạm Chí Dũng chia sẻ thêm những nhận định về vai trò của đặc khu ở Việt Nam.

Bà Đào Nhất Đào, kiến trúc sư trưởng của Một vành đai, một con đường phải tiếp xúc với ông Phạm Minh Chính, trên cương vị bà Đào Nhất Đào là người chủ trì đề án và ông Phạm Minh Chính là người đứng đầu địa phương Vân Đồn nơi sẽ hình thành đặc khu. Hai tư tưởng lớn, 1 bên là phía ông Tập Cận Bình, một bên là tư duy của bên Đảng thì việc bà Đào Nhất Đào và ông Phạm Minh Chính kết nối với nhau là đương nhiên thôi
-Nhà báo Nguyễn An Dân

“Đặc khu chính là môi trường vô cùng thông thoáng để rửa tiền, mà cơ quan pháp luật không thể làm gì khác. Chưa kể là trong đặc khu có thể sản xuất vũ khí, nói chung là kinh doanh trái pháp luật khá nhiều chuyện mà pháp luật không thể sờ gáy được.

Có một điều cực kỳ nguy hiểm ở mặt đối ngoại là đã có những nhà đầu tư chiến lược nhắm sẵn đặc khu rồi.

Trong những nhà đầu tư đó có những nhà đầu tư bị nghi ngờ lớn là có quan hệ thân trong thân ngoài với nước ngoài, chính xác là với Trung Quốc.”

Phạm Minh Chính, Đào Nhất Đào và Vân Đồn

Trở lại với kế hoạch đặc khu Vân Đồn của Quảng Ninh, hay nói cách khác là sản phẩm của Phạm Minh Chính. Ngày 27 tháng Giêng năm 2018, phái đoàn Quảng Ninh do Phạm Minh Chính làm trưởng đoàn chuyến đi thăm Trung tâm nghiên cứu Đặc khu kinh tế Trung Quốc (Đại học Thâm Quyển), theo lời mời của Đảng Cộng sản Trung Quốc.

Chuyến đi này cũng do trang báo nội bộ của Khoa Trung tâm nghiên cứu Đặc khu kinh tế Trung Quốc – CCSEZR (China Center for Special Economic Zone Research) thuộc trường Đại học Thâm Quyển (Shenzhen University) đưa tin.

Cũng cần phải nói rõ là phái đoàn Việt Nam trong chuyến đi này trên thực tế là Ban Chỉ đạo Quốc gia về xây dựng các đơn vị hành chính – kinh tế đặc biệt.

Lý do là trước đó, báo chính phủ cho đăng tải Quyết định số 56/QĐ-TTG về việc thành lập Ban Chỉ đạo Quốc gia về xây dựng các đơn vị hành chính – kinh tế đặc biệt, do Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc ký ngày 11 tháng 1 năm 2018.

Ban Chỉ đạo này do Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc làm Trưởng ban. Hai Phó trưởng ban là ông Trương Hoà Bình, Ủy viên Bộ Chính trị, Phó Thủ tướng Chính phủ, ông Phạm Minh Chính, Ủy viên Bộ Chính trị, Trưởng Ban Tổ chức Trung ương, ông Uông Chu Lưu, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Phó Chủ tịch Quốc hội và 25 ủy viên khác.

Trong bài viết của trang CCSEZR, đáng chú ý là bà Đào Nhất Đào với văn phong vừa phải của nhà ngoại giao, gọi ông Phạm Minh Chính là “người bạn cũ của CCSEZR”. Ngược lại, đáp lại là lời phát biểu của ông Phạm Minh Chính được ghi rằng: “Trở lại Đại học Thâm Quyển lần này cho tôi cảm giác ấm áp như trở về nhà, được gặp lại những anh chị em trong gia đình.”

http://www.ccseZR.org/enews/news_detail.php?newsid=3986

Trong bài phát biểu của mình, ông Phạm Minh Chính xin được tư vấn từ CCSEZR về ba vấn đề, trong đó có câu hỏi: “*Thời gian sử dụng đất có phải là 70 hay 99 năm không?*”

Nhìn lại tất cả những sự kiện gắn kết giữa Đảng Cộng sản Trung Quốc, đại diện là Khoa Trung tâm nghiên cứu Đặc khu kinh tế Trung Quốc và Đảng Cộng sản Việt Nam, đại diện là đoàn đại biểu tỉnh Quảng Ninh, sau này là Ban Chỉ đạo Quốc gia về xây dựng các đơn vị hành chính – kinh tế đặc biệt, đã chỉ ra rất rõ phần nào sự ảnh hưởng rõ rệt của Bắc Kinh ở đặc khu Vân Đồn.

Phân tích cụ thể hơn là từ nhà báo Nguyễn An Dân:

Đặc khu chính là môi trường vô cùng thông thoáng để rửa tiền, mà cơ quan pháp luật không thể làm gì khác. Chưa kể là trong đặc khu có thể sản xuất vũ khí, nói chung là kinh doanh trái pháp luật khá nhiều chuyện mà pháp luật không thể sờ gáy được... Trong những nhà đầu tư có những nhà đầu tư bị nghi ngờ lớn là có quan hệ chân trong chân ngoài với nước ngoài, chính xác là với Trung Quốc

-TS. Phạm Chí Dũng

“Khi Trung Quốc họ biết Việt Nam có chủ trương làm đặc khu ở Vân Đồn, và khi ông Tập Cận Bình đưa chiến lược Một vành đai, một con đường ra thì Trung Quốc muốn kết nối với Việt Nam vào trong chiến lược này. Thì bắt buộc phải kết nối đặc khu Vân Đồn vì vị trí quan trọng về địa chính trị của nó, là cửa khẩu của Việt Nam. Như thế, đương nhiên bà Đào Nhất Đào, kiến trúc sư trưởng của Một vành đai, một con đường phải tiếp xúc với ông Phạm Minh Chính, trên cương vị bà Đào Nhất Đào là người chủ trì đề án và ông Phạm Minh Chính là người đứng đầu địa phương Vân Đồn nơi sẽ hình thành đặc khu.

Hai tư tưởng lớn, 1 bên là phía ông Tập Cận Bình, một bên là tư duy của bên Đảng thì việc bà Đào Nhất Đào và ông Phạm Minh Chính kết nối với nhau là đương nhiên thôi.”

Vì sao Vân Đồn lại được Bắc Kinh dành cho nhiều “thiện chí” đến thế? Theo nhà báo Nguyễn An Dân, đó là xét theo địa chính trị, và Trung Quốc cần Vân Đồn hơn là Vân Phong và Phú Quốc. Thêm vào đó, Vân Đồn không gặp trở ngại về vai trò của chính quyền địa phương như Vân Phong và Phú Quốc.

Vân Đồn án ngữ cửa ngõ phía Đông Bắc nhìn ra Vịnh Bắc Bộ chỉ cách Hải Nam của Trung Quốc 200 hải lý, một vị trí chiến lược ở cửa ngõ phía Đông Bắc.

Vân Đồn có trở thành đặc khu hay không? Luật Đặc khu có được thông qua vào tháng 10 tới hay không? Điều này ông Phạm Chí Dũng cho rằng hoàn toàn có thể, nếu không có sức đấu tranh của toàn dân, toàn xã hội phản đối những điều bất công, bất cập, bất hợp lý và nguy hiểm trong dự luật này.

Link Phần 1: Phạm Minh Chính, Đào Nhất Đào, Vân Đồn và Một vành đai, một con đường

https://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/pham-minh-chinh-and-van-don-sez-part1-06192018143537.html

Chuyển Đến: Nguyễn Quang Duy – Ngày 31/1/2021

www.vietnamvanhien.org

